

Introducció al classicisme

Xavier Belanche

Març de 2020

Introducció al Classicisme

Potser una de les obres més representatives del que s'anomena o es coneix com a *antiguitat clàssica* és el **Partenó de l'Acròpoli d'Atenes**. És tanta la seva presència com a ideal de bellesa en l'imaginari de la societat occidental que podem trobar *partenons* arreu del món. Trobareu un en [Nashville](#) (Tennessee) que va ser construït per a una exposició de les arts i la indústria en 1897 i un altre a prop de la localitat de [Ratisbona](#), a prop de la ribera del Danubi. També no és difícil identificar l'empremta del Partenó en el pòrtic del *College of Arts* d'Edimburg. Podem imaginar fàcilment que els seus creadors consideraven el Partenó, molts segles després, un símbol de la màxima expressió de l'art i la civilització (occidental) de la història de la humanitat (i aquí van descartar qualsevol altra civilització que no fos la que surt del llegat del pensament grec i romà). Interessant quan, com podeu veure en una fotografia actual, el Partenó original és un “bon grapat” de pedres en ruïnes, pedres sense cap ordre i, com diu Edward Hollis en el seu llibre dedicat a “*La vida secreta dels edificis*”:

són qualsevol cosa excepte perfectes. Els filòsofs platònics de l'Atenes antiga haurien adduït que l'Acròpoli estava corona-

da des del principi per una relíquia mutilada: el Partenó físic mai podria ser més que una dèbil ombra del temple ideal que només existeix a la ment. Avui, doncs, aquest model arquitectònic no és més el fantasma d'una ombra d'una idea: ruïna i destrucció.

La història del Partenó és també la història del pensament i idees de l'antiga Grècia que van sobreviure a través de les ruïnes i de la destrucció i que, contràriament al que podríem pensar, van condicionar i determinar el model de l'art i cultura, pensament europeu des del Renaixement fins avui dia.

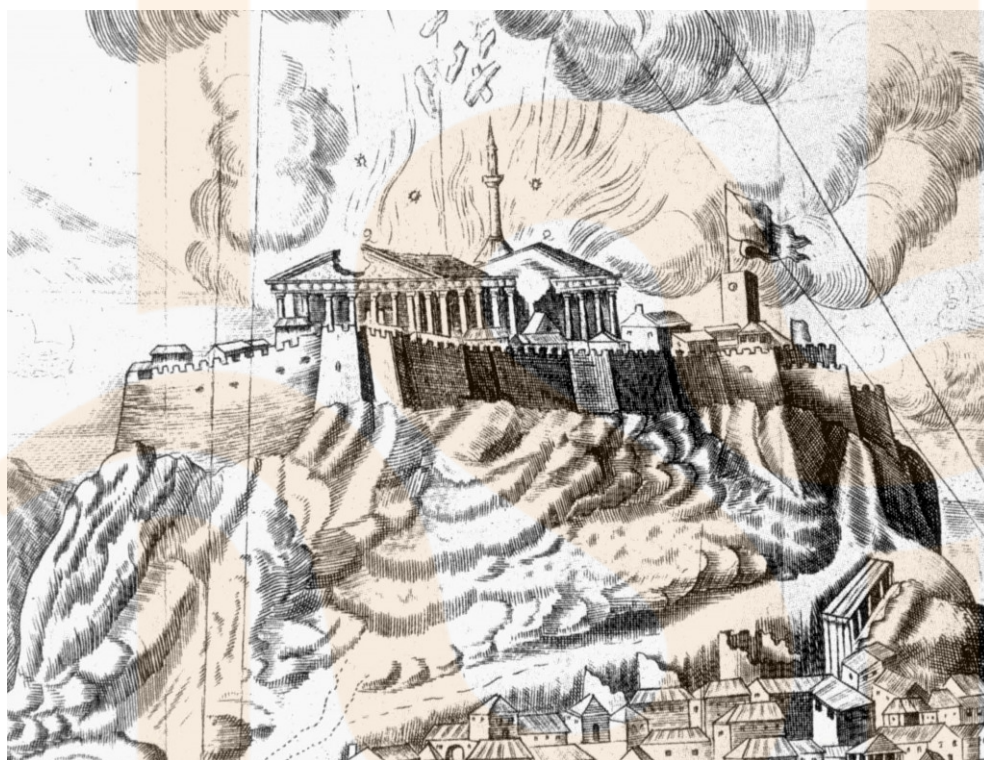

Figura 1: La destrucció de la Gran Mesquita d'Atenes. Gravat. Font: Desconeguda

Per què *Classicisme*?

Abans d'entrar en les manifestacions artístiques inspirades en el *classicisme* de l'antiga Grècia i Roma, m'agradaria aclarir aquest terme que sempre trobareu associat a aquesta etapa de la història de l'Art. D'acord amb l'origen llatí de la paraula, clàssic ve de *classicus* que, d'acord amb el que podem llegir al [Wiktionary](#), és aquell que pertany a una classe de ciutadà superior a la resta. Resulta sorprenent que un terme que definia una determinada classe social acabés definint l'art de l'antiga Grècia i, a continu-

Figura 2: Vista del Partenó, Atenes, Grècia. Fotografia de 1978. Font: Wikipedia

Figura 3: Vista del l'Acròpoli d'Atenes en l'actualitat. Font [Wikipedia](#)

ació, Roma. Però més endavant, gairebé un mil·lenni després, l'estil clàssic el retrobarem a l'etapa del *Renaixement* i, finalment, a les acaballes del segle XVIII, coincidint amb els fets de la Il·lustració i la Revolució francesa amb el nom de *Neoclassicisme*.

Cal tenir present que el terme *clàssic* no el van designar els mateixos grecs ni tampoc els romans. La determinació d'aquest concepte va venir després, en un moment en què s'intenten revifar els valors culturals i artístics de la civilització grecoromana a l'època del Renaixement italià. Aquesta recuperació no és fortuïta. Es donen una sèrie de circumstàncies històriques i socials que trobaran en aquesta cultura de la qual només queden ruïnes un punt de partida per consolidar un nou marc del pensament humà que transcendirà tots els àmbits de la societat occidental fins a arribar als nostres dies. És important recordar que conceptes com classicisme i academicisme, que veureu al llarg d'aquest lliurament, representaran un ideari que, si bé durant el Renaixement i, posteriorment, el Neoclassicisme superaran els seus límits originals, no van aconseguir alliberar-se completament, especialment amb el sentiment de perseguir l'eternitat (i la ruïna) a través de l'Art. Només cal aixecar sovint la mirada i identificar aquest ideari en la majoria d'edificis públics o governamentals, encara que els seus creadors els disfressin de nous materials, com el Teatre Nacional de Catalunya (1997), de l'arquitecte Ricard Bofill.

Figura 4: Teatre Nacional de Catalunya. Font: [Wikipedia](#)